

Flerpartimotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3075

av Karin Enström m.fl. (M, C, KD)

med anledning av prop. 2014/15:104 Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en folkrättslig grund för insatsen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statusen på de medarbetare som ingår i insatsen och behovet av tydliga bilaterala avtal med Irak.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en långsiktig planering för insatsen, där ett förtydligande av uppdraget är av största vikt.

Motivering

I propositionen 2014/15:104 föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande under 2015 för att delta i den militära utbildningsinsatsen som genomförs av koalitionen mot Isil (Islamiska staten i Irak och Levanten) i norra Irak på inbjudan av den irakiska regeringen.

I propositionens punkt 6 Folkrättslig grund för insatsen nämns bland annat FN:s säkerhetsråds resolutioner 2170 (2014) som fördömer Isils agerande och konstaterar att Isil och andra grupper utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet och 2178 (2014) i vilken stater åläggs att, inom ramarna för nationell lagstiftning och folkrätt, vidta åtgärder för att bemöta hotet från utländska terroriststridande. I två brev till FN har Irak

dessutom efterfrågat hjälp att bekämpa Isil genom militärt stöd i form av utbildningsinsatser och materiel samt flygstöd.

Den folkrättsliga grunden för den svenska insatsen utgörs enligt propositionen av Iraks inbjudan till det internationella samfundet att bistå med stöd för att bekämpa Isil samt de bilaterala överenskommelser som Irak ingår med deltagande stater om bland annat styrkornas uppgifter.

En insats med svensk väpnad styrka som folkrättsligt grundas i en inbjudan till det internationella samfundet saknar en entydig folkrättslig grund och är en ny princip som regeringen presenterar. Detta är ett tredebrott och kan få konsekvenser för beslutsgrunderna när det gäller framtida svenska insatser.

Enligt propositionen kommer den svenska insatsen i Irak och statusen för den deltagande personalen att regleras av bilaterala avtal mellan Sverige och Irak. Däremot kommer det inte att finnas ett Status of Forces Agreement (SOFA) på plats. Ett SOFA reglerar rättigheter och skyldigheter för den utländska personalen i värdlandet. Rent militära operativa frågor såsom placeringen av baser och tillgång till lokaler omfattas av övriga avtal. Ett SOFA täcker rättsliga frågor som berör jurisdiktionen över insatslandets baser och deltagande individer. Detta gäller allt från beskattning och regler för in- och utresor till straffrättsliga frågor.

För att tydliggöra den svenska personalens status, och ytterst dess säkerhet, måste de bilaterala avtalen som Sverige sluter med Irak innefatta även de aspekter som vanligtvis inkluderas i ett SOFA och vara så tydliga och omfattande som möjligt.

Regeringen föreslår riksdagen att insatsen ska ske under 2015 men det är uppenbart att regeringen redan nu förbereder för en förlängning. I propositionen nämns inte avslutandet av insatsen och hur lång tid det tar att avveckla verksamheten på plats.

Skillnaden i framförhållning, effektivitet och även kostnadseffektivitet för ett beslut om en insats som i realiteten blir 6 månader lång och innan slutet av 2015 kräver ännu ett beslut för att förlängas med 12 månader jämfört med ett beslut som redan nu fattas om en insats som är 18 månader är betydande.

I propositionen beskrivs den svenska styrkans uppgift som att utbilda och ge rådgivning till den irakiska armén och att den i princip inte ska ha väpnade uppgifter inom insatsen. Denna något vaga beskrivning i kombination med det i jämförelse med tidigare insatsers svagare folkrättsliga mandat gör att vi menar att regeringen bör återkomma med ett förtydligt uppdrag.

I nuläget är propositionen och underlaget för beslutet som riksdagen tagit del av inriktat på den kortare tiden. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med en mer långsiktig planering för den svenska utbildningsinsatsen i norra Irak.

Vi bifaller därmed regeringens proposition 2014/15:104. Dock krävs tydliggöranden enligt ovanstående yrkanden.

Karin Enström (M)

Kerstin Lundgren (C)

Mikael Oscarsson (KD)